

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ปรากฏการณ์ทางสังคมของชุมชนป้อมมหากาฬ มิติใหม่ในเส้นทางการเป็น นสมัยใหม่ของไทย เป็นงานวิจัยที่จุดประกายมาจากผู้วิจัยมีความสนใจเป็นพิเศษกับบทบาทของรัฐกับสิทธิของประชาชนร่วมกับการพัฒนาพื้นที่กรุงเทพฯ ที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมของคนไทย เมื่อทำการสอนรายวิชาท้องถิ่นศึกษา ซึ่งในการสอนจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลท้องถิ่นร่วมกับความเข้าใจในการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การนำประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นมาเป็นรากฐานการศึกษาชุมชนในปัจจุบัน ซึ่งนักศึกษา 4 คนคือ นายณัฐกร พวงทอง นายสมานธิ ปานทอง นางสาวกุลธิดา เพ็ชรปรี และนางสาวฉวีวรรณ ประดับบรรจง ได้ทำการศึกษาชุมชนป้อมมหากาฬ ประวัติศาสตร์มีชีวิต การลงภาคสนามของนักศึกษาได้นำอาจารย์ไปพบกับผู้นำชุมชนของป้อมมหากาฬ (คุณธวัชชัย วรรณหาคุณหรือเรียกว่าน้ำกบ) และเมื่ออ่านงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพื้นที่แห่งนี้ร่วมกับการศึกษาวัฒนธรรมชุมชนของนักวิชาการโดยเฉพาะศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสีและศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาในหัวข้อวิจัยดังกล่าว โดยขอรับทุนอุดหนุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปี 2554

ขอขอบคุณผู้นำชุมชนและผู้แทนชุมชนป้อมมหากาฬที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้ครบทุกท่าน แต่ทุกครั้งที่ได้เข้าสู่พื้นที่และขอหารือในเรื่องต่างๆ ผู้แทนที่ผ่านเหตุการณ์การขอยื่นหยัดในชุมชนแห่งนี้จำนวน 10 ท่านที่มีความเป็นกัลยาณมิตรและเฝ้าหาโอกาสที่จะสนับสนุนให้ลูกหลานเป็นพลเมืองที่ดีของชาวป้อมมหากาฬ เพื่อนำคุณความดีมาประจักษ์ในการดำรงอยู่ในพื้นที่แห่งนี้สืบไป แม้ว่าคนในชุมชนยังมีอาจรับรองอนาคตของตนเองได้แต่ได้แสดงความเป็นต้นกำเนิดของประวัติศาสตร์มีชีวิต

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การอุดหนุนทุนวิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์.ดร.โยธิน แสงวงดี ผู้แนะนำการศึกษาทางสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา ที่จะเป็นประโยชน์กับการศึกษาทางประวัติศาสตร์อันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม รหัส 51 ที่เรียนรู้ร่วมกับอาจารย์ อีกทั้งได้ทุ่มเทการเรียนในรายวิชาท้องถิ่นศึกษา ที่ทำให้ผู้สอนสามารถทำการศึกษาเรื่องราวของชุมชนได้มากขึ้นและขอขอบคุณรองศาสตราจารย์สุวิทย์ ไพทยวัฒน์ นางสาวญาณิณี และนายกิตติคุณ ไพทยวัฒน์ ที่มีความเข้าใจในการทำงานของผู้วิจัย อีกทั้งขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับคุณศิริณา แสงตันชัย คุณณิธิ เฉลยปราชญ์และคุณเนตรดาว อยู่ยง ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดี จนงานศึกษาสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

รองศาสตราจารย์เสาวภา ไพทยวัฒน์

มกราคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ (3)	
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(5)
สารบัญภาพ (6)	
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของประเด็นที่ศึกษา	1
วัตถุประสงค์ 5	
สมมติฐานในการศึกษา 5	
ขอบเขตของการศึกษา 5	
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6	
ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย 6	
บทที่ 2 กรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8	
ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับการศึกษาวิจัย 12	
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 19	
กรอบแนวคิดในการวิจัย 32	

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
สนาม	34
การเข้าสู่สนาม	37
การสังเกตและการจดบันทึก	37
การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนป้อมมหากาฬ	40
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 6 บทสรุป	71
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	71
ผลการศึกษา	71
อภิปรายผลการศึกษากับความสอดคล้องในทฤษฎี	85
ข้อเสนอแนะ	87
ข้อเสนอแนะการวิจัยคราวต่อไป	87
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 5.1 การวิเคราะห์จุดอ่อนของพื้นที่และชาวชุมชนป้อมมหากาฬ	54
ตาราง 5.2 การวิเคราะห์จุดแข็งของการบริหารและดำเนินการในชุมชน	56
ตาราง 5.3 การวิเคราะห์ภัยคุกคามของการบริหารและดำเนินการในชุมชน	57
ตาราง 5.4 การวิเคราะห์โอกาสของการบริหารและดำเนินการในชุมชน	58
ตาราง 5.5 ข้อมูลและความคิดเห็นทางวิชาการที่สัมพันธ์กับการศึกษาการไถ่หรือชุมชนป้อมมหากาฬ	65
ตาราง 5.6 บทความทางวิชาการที่สัมพันธ์กับการศึกษาชุมชนป้อมมหากาฬ	66
ตาราง 5.7 เอกสารอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ	67
ตาราง 6.1 สรุปภาพรวมของพฤติกรรมของชุมชนป้อมมหากาฬ	80

ที่มีต่อการต่อต้านอำนาจรัฐ พ.ศ. 2548 - 2551

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	33
ภาพที่ 4.1 แผนที่ตั้งชุมชนมหาภาพ	40